

Proč Rusko vítězí na globálním jihu

infokuryr.cz/n/2023/09/20/proc-rusko-vitezi-na-globalnim-jihu

kuryr

20. září 2023

Pomineme-li západní propagandu na „izolaci“ Ruska, je těžké popřít, že se globální vliv Ruska mnohonásobně zvýšil v důsledku vojenského konfliktu s Ukrajinou a jejími spojenci v NATO. Pro Západ odchod Ruska z Evropy (např. z evropského energetického trhu) kvůli sankcím kupodivu neznamenal „konec“ ruské ekonomiky, politiky a vojenské síly a „konečné vítězství“ Západu. To byl jistě hrubý chybný výpočet, protože Západ si nedokázal představit zásadní – a tak rychlý – posun ruské ekonomiky z globálního severu na globální jih. Během posledních dvou let ruská politika zajistila, že Rusko nejen našlo nový trh pro svou ropu, ale že interakce Ruska s většinou neevropského světa přeměňuje tento svět na geopolitickou velmoc schopnou nepřímo mařit západní agendu učinit Rusko geopoliticky irelevantním. Tato role ale nevznikla automaticky. Rusové je vlastně pěstovali docela energicky.

V prvních osmi měsících roku 2023 ruští představitelé navštívili několik států globálního jihu, včetně Angoly, Burundi, Eritrey, Eswatini, Keni, Mali, Brazílie, Venezuely, Nikaraguy a Kuby. K tomu se přidaly kontakty, které ruští diplomaté udržují s mnoha dalšími zeměmi prostřednictvím multilaterálních fór, jako je BRICS a nedávný summit Rusko-Afrika. Výčet není zdaleka vyčerpávající, ale dopad, který tyto návštěvy zanechaly, je rozhodně léčivý.

Podíl indického dovozu ropy z Ruska, který v roce 2021 činil 2 procenta, dosáhne v roce 2023 20 procent. Indie ale není jen kupcem ruské ropy. Jako přední člen BRICS Indie také dohlíží na expanzi skupiny do impozantního geopolitického hráče, který by se mohl stát primárním zdrojem nového, multipolárního světového řádu – takového, který by mnohem více než současný řád vedený USA mohl naplnit indické ambice. stát se předním globálním hráčem.

Indie ale není zdaleka jediný případ, protože většina zemí globálního jihu, které udržují – a prohlubují – své vztahy s Ruskem, nevidí konflikt ve východní Evropě jako svůj problém. Kolektivní Západ je samozřejmě chce přinutit, aby se střetli s Ruskem, ale to je v globálním kontextu charakterizovaném stále větším uvědoměním, že Západ už nemůže mít všechno, stále obtížnější.

Vzhledem k tomu, že se Západ stále snaží oživit logiku studené války a vytvářet bloky, je nepravděpodobné, že by to fungovalo. Jednak dělicí čára, která rozděluje svět, už není ideologická, takže země už nelze dělit na jednu skupinu, která je prokapitalistická, a na druhou, která je prokomunismus. Dělicí čarou, která dnes rozděluje svět, je ekonomika a obchod, tedy to, zda lze nebo by měl člověk kupovat ruskou ropu a/nebo zda může či měl nadále obchodovat s Ruskem. Kolektivní Západ samozřejmě nepovažuje Rusko – a Čínu – za „demokracie“ v západním liberálním smyslu. Ale pro globální jih na tom příliš nezáleží, pokud jde o podnikání, a pokud jde o obchod.

Západ samozřejmě může stále uvalit sankce na země, které se staví proti západní politice, ale zvyšující se schopnost obchodovat v měnách jiných než USD rychle bere Západu vítr z plachet, pokud jde o politické změny na globálním Jihu. Například více než 80 procent rusko-čínského obchodu se uskutečňuje v místních měnách, přičemž Rusko se při provádění většiny svých obchodů stále více spoléhá na čínské RMB.

V zájmu pokroku v politice dedolarizace podepsal ruský prezident Putin v březnu 2022 dekret, který ukládá „nepřátelským“ zemím platit za ropu a plyn v rublech. Podle zpráv médií s odkazem na oficiální údaje si pro tento účel otevřelo účty již 54 různých společností. To je povzbudivá situace pro nerozvinuté země a rozvojové země, které chtějí posílit své ekonomiky. Mohou obchodovat a obchodovat v alternativních měnách a obejít finanční systém ovládaný Západem. To má bumerangový efekt.

Například Indonésie, největší ekonomika jihovýchodní Asie, souhlasila s podporou používání místních měn v obchodu na summitu ASEAN v květnu 2023. Tento krok není omezen na obchod v rámci regionu nebo bloku. ASEAN spíše doufá ve zvýšení obchodu v rámci bloku, prohloubení regionální finanční integrace, posílení finanční odolnosti a podporu regionálních hodnotových řetězců. Ministři financí ASEAN dále vypracují rámec ASEAN pro transakce v místní měně, aby mohli realizovat své plány LCT. Summit BRICS, který se konal v srpnu v Jihoafrické republice, se také dohodl na urychlení používání místních měn prostřednictvím nového platebního mechanismu nazvaného BRICS Pay.

Centrální banky Filipín, Indonésie, Malajsie, Singapuru a Thajska již používají platební systémy s QR kódem pro platby zboží a služeb mezi zeměmi. To také znamená, že transakce v Thajsku pomocí indonéské aplikace se platí prostřednictvím přímé výměny mezi rupií a bahtem, čímž se obchází americký dolar jako prostředník a neutralizuje se jeho schopnost určitým způsobem blokovat obchod.

Takže hlavním důvodem, proč země jako Rusko nadále dostávají podporu od globálního Jihu tváří v tvář západnímu tlaku, není jen antiamerikanismus ve světě. Reakce také – a stejně dobře – vychází z toho, že Rusko vedle Číny vede politiku alternativních měn; proto se její přijetí na globálním jihu mnohonásobně zvýšilo. Obchodní vztahy s Ruskem v rámci dohod o místní měně navíc nejsou na úkor strategické autonomie zemí. Používání místních měn spíše podporuje autonomii, to znamená, že umožňuje zemím fungovat bez vnějšího (amerického) tlaku, na úrovni a způsobem, jaký svět snad nikdy nezažil, než se americký dolar po roce 1945 stal finančním hegemonem.

Je to špatné pro svět? Z pohledu Západu používání místních měn postupně, ale jistě nahlodá jejich dominanci. Z nezápadního pohledu to může být jen dobrá zpráva, protože rostoucí používání místních měn znamená nejen více obchodu, ale také vyšší hodnotu jejich měn a/nebo dlouhodobě nižší hodnotu amerického dolaru, v konečném důsledku mění svět a přesouvá centrum moci.

Autor: Salman Rafi Sheikh, analytik výzkumu mezinárodních vztahů a pákistánské zahraniční a domácí politiky, exkluzivně pro online magazín New Eastern Outlook.